

Miten nostaa työllisyyttä?

Mahdollisimman korkea työllisyys ei ole itseisarvo, sillä ihmiset arvostavat myös vapaa-aikaa. Nykyistä korkeamman työllisyyden tavoittelemisen on silti useasta syystä perusteltua.

Ensinnäkin, vaikka myös vapaa-aika on arvokasta, ainakin pitkäaikainen työttömyys tai työmarkkinoiden ulkopuolelle jääminen vähentää hyvinvointia mm. vähentämällä ihmisten sosiaalisia suhteita ja omanarvontuntoa. Siksi on hyvin ongelmallista, jos julkinen valta ylläpitää mekanismeja, jotka estävät ihmisiä työllistymästä.

Toiseksi, verotus vääristää työn ja vapaa-ajan suhdetta, sillä työntekoa verotetaan, mutta vapaa-aikaa ei. Siksi suomalaiset tekevät todennäköisesti hyvinvoinnin kannalta keskimäärin liian vähän työtä. Kolmanneksi, verotuksen takia yksittäisen ihmisen tekemä palkkatyö hyödyttää muita kansalaisia kasvattamalla tuloja, joilla julkiset palvelut ja tulonsiirrot rahoitetaan.

Esitän tässä muistiossa keinoja, joilla Suomen työllisyyttä voitaisiin nostaa. Pyrin esittämään vain politiikkasuosituksia, jotka nähdäkseni 1) eivät heikentäisi taloudellisesti heikoimmassa tilanteessa olevien asemaa ja 2) kohentaisivat suurella todennäköisyydellä julkista taloutta.

Ensimmäinen ehto sulkee pois esimerkiksi suoraviivaisen työttömyyskorvausten leikkaamisen, ainakin jos leikkaus kohdistuu myös ei-ansiosidonnaisiin etuuksiin. Tällainen toimenpide parantaisi työllisyyttä kasvattamalla työllistymisen taloudellista kannustinta. Kaikki työttömät eivät kuitenkaan työllisty, vaikka työttömyysturvaa kuinka leikattaisiin. Siksi työttömyyskorvausten leikkaaminen helposti heikentää ainakin joidenkin taloudellisesti heikossa asemassa olevien tilannetta entisestään. Toinen ehto sulkee pois esimerkiksi työttömien työllistämisen suoraan valtion tai kuntien toimesta erilaisiin työttömyystöihin.

Yritän myös keskittyä näkökohtiin, jotka eivät mielestäni ole saaneet niin paljon huomiota julkisessa keskustelussa kuin ne ansaitsivat. Vastaavasti jätän useita tärkeitä asioita, kuten esimerkiksi perhevapaaudistuksen ja ns. paikallisen sopimisen, käsittelemättä.

Osa suosituksistani on suhteellisen yleisluontoisia, osa hieman täsmällisempiä. Niiden vaikutuksia työllisyyteen, tulonjakoon tai julkiseen talouteen on vaikea arvioida tarkasti enkä tässä yhteydessä esitä määrällisiä arvioita.

Olen jakanut suositukseni viiteen eri osaan: työllistymisen kannustimiin, työllistämisen kannustimiin, työvoiman liikkuvuuteen, koulutukseen ja aktiivisen työllisyyspolitiikkaan, sekä kysyntäpolitiikkaan liittyviin toimiin.

Työllistymisen kannustimet

Työllistymisen ja työnetsinnän taloudelliset kannustimet liittyvät verotukseen ja tulonsiirtoihin. Työllistyminen kasvattaa yleensä käteen jääviä tuloja paljon bruttopalkkaa vähemmän, sillä työllistymisen myötä kansalainen joutuu maksamaan enemmän veroja ja saa vähemmän tulonsiirtoja kuin aikaisemmin.

Työllistymisen kannustimien parantaminen on hankalaa, koska uudistukset helposti joko heikentävät joidenkin pienituloisten asemaa (ei-työllisille maksettavien tulonsiirtojen leikkaaminen) tai tulevat julkisen talouden näkökulmasta kalliiksi (etuuksien tulosidonnaisuuden heikentäminen tai verotuksen keventäminen).

Tavoiteltaessa työllistymiskannustimien parantamista, on syytä keskittyä ryhmiin, joissa työllisyys on tällä hetkellä suhteellisen matala. Mitä matalampi ryhmän työllisyysaste on lähtötilanteessa, sitä todennäköisempää on, että ansiotuloverotuksen keventäminen kyseisen ryhmän osalta rahoittaa itse itsensä työllisyyden parantuessa.

Koulutusryhmittäin tarkasteltuna selvästi matalin työllisyysaste on niillä, joilla on vain peruskoulutus. Peruskoulun varassa olevien palkkataso on yleensä suhteellisen matala. Siksi on todennäköistä, että jos tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen, tuloveron kevennykset kannattaa yrittää kohdistaa suhteellisen pienituloisiin ihmisiin. Se voi tarkoittaa myös negatiivista tuloverotusta tai esimerkiksi matalapalkkatyön tukea. Ns. efektiiviset osallistumisveroasteet, jotka huomioivat etuuksien vähentymisen ansiotulojen myötä, ovat joidenkin pienituloisten osalta niin korkeita, että hyvin kohdennettu efektiivisen verotuksen keventäminen saattaa rahoittaa itse itsensä. Varmaa se ei kuitenkaan ole.

Tulonsiirtojen osalta tulisi tavoitella eri tulonsiirtojen yhdistämistä selkeämmäksi kokonaisuudeksi, jolloin on helpompi välttää ns. kannustinloukkuja. Tulonsiirtoihin liittyy myös niin kutsuttuja byrokraloukkuja. Esimerkiksi lyhytaikainen työllistyminen ei välttämättä ole houkuttelevaa, jos sen seurauksena joidenkin etuuksien saaminen keskeytyy joksikin aikaa myös työjakson jälkeen. Etuuksien maksu takautuvasti aiheuttaa ongelmia niille, joilla ei ole säästöjä. Tällaisten ongelmien poistamista kannattaa tavoitella, sillä siinä ei ole kenenkään kannalta mitään hävittävää. Tulorekisterin käyttöönoton pitäisi helpottaa asiaa.

Tulonsiirtoja kannattaisi myös tarkastella elinkaarinäkökulmasta. Tulonsiirrot määräytyvät usein vuosi- tai kuukausiansioiden perusteella. Taloudellinen hyvinvointi perustuu pikemminkin elinkaarituloihin, eli koko elinkaaren aikana saatuihin tuloihin. Osa tulonsiirroista on siinä mielessä tehottomia, että ne menevät niille, joilla on suhteellisen korkeat elinkaaritulot. Usein ne samalla heikentävät työllistymisen kannustimia. Tulonjaon ja kannustimien välistä ristiriitaa olisi mahdollista lievittää pyrkimällä siihen, että työllistymiskannustimia heikentävät tulonsiirrot kohdistuisivat suuremmassa määrin vain ihmisiin, joilla on suhteellisen pienet elinkaaritulot.

Esimerkiksi korkeakouluopiskelijat ovat vuosituloilla mitattuna yleensä pienituloisia ja elinkaarituloilla mitattuna hyvätuloisia. Korkeakoulujen lukukausimaksut yhdistettynä tulosidonnaisiin opintolainoihin mahdollistaisivat lisäresurssien ohjaamisen korkeakoulutukseen,

ilman että työn verotusta tarvitsee kiristää. Samalla ne todennäköisesti nopeuttaisivat opiskelijoiden valmistumista.

Toinen esimerkki elinkaarinäkökulman soveltamisesta olisi ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja työeläkejärjestelmän yhdistäminen siten, että työttömyyskorvaukset, tai ainakin osa niistä, vähennettäisiin henkilön omasta työeläkekertymästä (Stiglitz ja Yun, 2005). Työttömät siis rahoittaisivat työttömyysturvansa ainakin osittain itse tinkimällä tulevasta eläkkeestään, mikä parantaisi kannustimia etsiä ja ottaa vastaan työtä. Lopullista eläkettä voitaisiin leikata vain tiettyyn rajaan asti, jolloin uudistus ei heikentäisi niiden asemaa, joilla on suhteellisen pienet elinkaaritulot.

Tämänkaltainen yhdistetty eläke- ja työttömyysvakuutus on esimerkki niin kutsutusta sosiaaliturvan tilimallista (Lassila ja Valkonen, 2008). Tilimallit olisivat mielestäni yleisemminkin varteenotettava mahdollisuus kehittää sosiaaliturvajärjestelmää nykyistä tehokkaammaksi.

Politiikkasuositukset:

- Kohdistetaan mahdolliset tuloveroalennukset pienituloisiin.
- Yhdistetään eri etuudet nykyistä johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi.
- Hyödynnetään tulorekisterin mahdollisuudet byrokraloukkujen purkamiseksi.
- Otetaan käyttöön korkeakoulujen lukukausimaksut yhdessä tulosidonnaisten lainojen kanssa.
- Selvitetään sosiaaliturvaetuuksien muuttamista ns. tilimallin suuntaan.

Työllistämisen kannustimet

Työllistyminen edellyttää, että on olemassa palkkataso, jolla työnantajan kannattaa palkata työntekijä ja työntekijän ottaa työ vastaan. Joissakin tapauksissa työllistymisen esteenä voi olla se, että työmarkkinajärjestöjen sopima vähimmäispalkka on työnantajan näkökulmasta liian korkea.

Talouspolitiikan arviointineuvoston vuoden 2016 raportissa osoitetaan, että tietyillä aloilla monien työntekijöiden palkat ovat lähellä vähimmäispalkkaa. Siksi on syytä olla huolissaan mahdollisuudesta, että vähimmäispalkat ovat työllistymisen este.

On mahdollista, että vähimmäispalkkojen lasku laskisi palkkatasoa myös niiden osalta, joiden palkka on nyt lähellä sitä. Toisaalta se hyödyttäisi niitä ihmisiä, jotka sen ansiosta työllistyisivät. Oletettavasti he ovat usein taloudellisesti vielä heikommassa asemassa.

Vähimmäispalkkoja perustellaan toisinaan sanomalla, että "työllä pitää tulla toimeen". Tämä on ongelmallinen periaate, sillä työnantaja ei voi pakottaa palkkaamaan ketään. On parempi tukea pienipalkkaisten työntekijöiden toimeentuloa suorilla tulonsiirroilla. Pienipalkkaisten asemaa voidaan myös kohentaa työnantajalle maksettavalla palkkatuella.

Siihen, kuinka korkeata palkkaa työnantajat ovat valmiita maksamaan, vaikuttaa monet työsuhteisiin liittyvät ehdot. Yksi niistä koskee irtisanomissuojaa. Vahva irtisanomissuoja nostaa palkkaamiskynnystä ainakin kasvattamalla niitä riskejä, jotka liittyvät mahdollisuuteen, että työntekijän osaaminen ei lopulta vastaa yrityksen tarpeita. Vahva irtisanomissuoja voi myös

heikentää joidenkin työntekijöiden tuottavuutta, koska he tietävät, että työnantaja ei voi helposti päättää työsuhdetta, vaikka he tekisivät työnsä huonosti. Tämä vaikutus laskee myös työn tuottavuutta.

Tutkimustiedon valossa tiukka irtisanomissuoja vähentää sekä uusien työsuhteiden syntymistä että irtisanomisia. Samalla se on omiaan lisäämään ainakin pitkäaikaistyöttömyyttä. Nettovaikutusta työllisyyteen on vaikea tutkia empiirisesti ja tutkimustulokset ovat ristiriitaisia (Böckerman ym., 2016).

Suomessa yritykset voivat irtisanoa työntekijöitä suhteellisen helposti silloin, kun siihen on olemassa koko yrityksen tilanteeseen liittyvät tuotannolliset tai taloudelliset perusteet. Sen sijaan yksilöperusteinen irtisanominen on ilmeisesti eurooppalaisessakin vertailussa varsin hankalaa (ks. Wessman 2018). Irtisanomiseen liittyy ilmeisesti usein yrityksen kannalta myös suuria oikeudellisia riskejä, vaikka yritys itse arvioisi irtisanomisperusteiden täyttyvän.

Nähdäkseni yksilöperusteisen irtisanomisen helpottaminen olisi varteenotettava keino pyrkiä vähentämään ainakin pitkäaikaistyöttömyyttä ilman työttömien taloudellisen aseman heikentämistä. Se todennäköisesti kohentaisi myös julkista taloutta vähentämällä pitkäaikaistyöttömyyttä ja nostamalla työn tuottavuutta. Yksi mahdollisuus olisi rajoittaa korvausta, jonka yritys voi joutua maksamaan, jos työntekijä riitauttaa irtisanomisen. Samalla voitaisiin mahdollisesti parantaa yksilöperusteella irtisanottujen työttömyysturvaa lyhentämällä heitä koskevaa työttömyysturvan karenssia (Kauhanen, 2015).

Politiikkasuositukset

- Rajoitetaan vähimmäispalkkojen nousua aloilla, joilla ne näyttävät olevan laajasti sitovia.
- Heikennetään yksilöperusteista irtisanomissuojaa.

Työvoiman liikkuvuus

Suomessa on tällä hetkellä ainakin lähihistoriaan verrattuna poikkeuksellisen paljon avoimia työpaikkoja suhteessa työttömiin työnhakijoihin (Valtiovarainministeriö 2018). Se viittaa siihen, että työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Yksi syy tähän on se, että avoimet työpaikat ovat eri alueilla kuin niihin sopivat työttömät.

Jos työllistyminen edellyttää muuttamista muulta Suomesta pääkaupunkiseudulle, työllistymisen tuottamasta tulojen kasvusta iso osa voi mennä asumiskustannusten nousuun. Myös pääkaupunkiseudulla on työttömiä, mutta arvattavasti harva kotitalous muuttaa muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle, ellei sillä ole työpaikkaa tiedossa. Siksi vaikuttaa selvältä, että pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten asuntopula rajoittaa työllisyyden kohenemistä.

Ilmeinen politiikkasuositus on mahdollistaa asuntokannan nopea kasvu kasvukeskuksissa. Kysymys on erityisesti kaavoituksesta. Juuri tällä hetkellä Suomessa kuitenkin rakennetaan suhteellisen paljon ja ilmeisesti nopeampaa rakentamista rajoittaa ainakin pääkaupunkiseudulla pula osaavista rakennusalan työntekijöistä.

Asuntotuotannon lisäksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, miten olemassa olevat asunnot allokoituvat erilaisten kotitalouksien kesken ja miten tulonsiirrot ja verotus vaikuttavat siihen.

Erityisesti pääkaupunkiseudulla maksetaan korkeiden asumiskustannusten vuoksi enemmän asumistukia kuin muualla Suomessa. Asumisen tuet voidaan jakaa kahteen luokkaan. Osa tuista, kuten yleinen tai eläkkeensaajien asumistuki, maksetaan suorana tulonsiirtona tukiehdot täyttävälle kotitalouksille. Osa tuista on sidottu asuntoihin. Tällöin tuki annetaan edullisen vuokran tai asunnon ostohinnan muodossa.

Myös asuntoihin sidotut tuet rasittavat julkista taloutta. Esimerkiksi Helsingin kaupunki menettää tuloja vuokraamalla omistamansa Ara-vuokra-asunnot markkinavuokraa edullisemmin. Asuntojen hintasääntely myös usein pienentää niitä tuloja, joita kaupungit saavat myymällä tontteja ja rakennusoikeutta.

Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asuville maksettavat asumisen tuet eivät paranna työllisyyttä. Pikemminkin päinvastoin. Tuot nimittäin kannustavat myös työvoiman ulkopuolella olevia asumaan pääkaupunkiseudulla. Vastaavasti tukien leikkaaminen kannustaisi - tai pakottaisi - osan näistä ihmistä muuttamaan muualle Suomeen. Näin vapautuisi asuntoja ihmisille, jotka haluaisivat muuttaa pääkaupunkiseudulle työn perässä.

Tämän takia asumisen tukiin on syytä suhtautua kriittisesti. Erityisen kriittisesti tulisi tarkastella asuntoihin sidottuja tukia. Tähän on kaksi syytä. Ensinnäkin asuntoihin sidotut tuet ovat työvoiman liikkuvuuden kannalta erityisen haitallisia, sillä edullisesta asunnosta pois muuttava menettää usein tukensa kokonaan. Asumistuessa ei ole tätä ongelmaa, sillä se seuraa kotitaloutta.

Toiseksi osa asuntoihin sidotuista tuista menee keski- ja hyvätuloisille kotitalouksille, sillä niihin ei liity selkeitä tuloeroja, eikä kotitalouden yleensä tarvitse luopua edullisesta asunnosta, vaikka sen tulot nousisivat korkeiksi. Julkisten varojen käyttäminen osin sattumanvaraisesti valikoiduille keski- ja hyvätuloisille maksettaviin tulonsiirtoihin on ylipäätään huonoa politiikkaa. Työn teon kannustimien kannalta olisi parempi vähentää hyvätuloisille maksettavia tulonsiirtoja ja vastaavasti keventää työn verotusta.

Asuntoihin sidottuja tukia tulisi vähentää vähentämällä hintasäänneltyä ns. sosiaalista asuntotuotantoa nykyisestä. Pienituloisten asumista on parempi tukea asumistuen avulla.

Työvoiman liikkuvuutta heikentää osaltaan myös asuntojen ja kiinteistöjen varainsiirtovero. Suomessa varainsiirtovero on kansainvälisesti verraten suhteellisen matala, eikä siksi aiheuta valtavia vääristymiä. Varainsiirtovero vastaa silti usein kotitalouden muutaman kuukauden nettopalkkaa, ja sen poistaminen mitä todennäköisimmin lisäisi työvoiman liikkuvuutta. Veron poistaminen saattaisi myös kannustaa kotitalouksia muuttamaan pienempään asuntoon sen jälkeen, kun lapset ovat muuttaneet pois kotoa, mikä sekin lievittäisi kasvukeskusten asuntopulaa.

Varainsiirtovero olisi luontevaa korvata kiinteistöveroja korottamalla, sillä nekin kohdistuvat asuntoihin. Kiinteistöveron korottaminen ei myöskään olisi tuloerojen kannalta erityisen

ongelmallista. Varsinkin tontin arvoon perustuva kiinteistövero on myös siinä mielessä hyvin tehokas vero, että se ei heikennä työllistymisen tai edes rakentamisen kannustimia.

Politiikkasuositukset

- Vähennetään hintasäänneltyä ns. sosiaalista asuntotuotantoa nykyisestä ja korvataan sitä vapaarahoitteisella asuntotuotannolla. Tuetaan pienituloisten asumista pääsääntöisesti suorien tulonsiirtojen, kuten yleisen asumistuen kautta.
- Poistetaan varainsiirtovero ja kiristetään kiinteistöverotusta vastaavasti. Kiinteistöverotuksen tulisi mieluiten perustua tontin arvoon.

Koulutus ja aktiivinen työvoimapolitiikka

Kuten edellä todettiin, peruskoulun varassa olevilla on paljon keskimääräistä matalampi työllisyys. Siksi työllisyydenkin näkökulmasta on perusteltua tavoitella sitä, että entistä useampi nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen. Oppivelvollisuuden nostaminen on luultavasti varmin keino tämän toteuttamiseksi. Oppivelvollisuuden nostamisesta aiheutuisi välittömiä kustannuksia julkiselle taloudelle. Työllisyysvaikutusten vuoksi vaikutus julkiseen talouteen saattaa kuitenkin pitkällä aikavälillä olla myönteinen (Seuri ym., 2018).

Työllisyyttä voidaan myös pyrkiä parantamaan aikuiskoulutuksen avulla. Aikuiskoulutukseen käytettävät resurssit tulisi pyrkiä kohdistamaan ihmisiin, jotka todennäköisimmin työllistyvät koulutuksen ansiosta.

Tällä hetkellä tällaista periaatetta ei noudateta ainakaan kovin selkeästi. Aikuiskoulutusta tuetaan Suomessa aikuiskoulutustuen kautta. Aikuiskoulutuksen tukea maksettiin vuonna 2016 lähes 200 miljoonaa euroa. Tuet rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla, jotka ovat veroluonteisia. Valtaosa tuen saajista on hyvin koulutettuja ihmisiä, jotka ovat jo ennestään hyvin kiinni työelämässä (Kauhanen, 2018).

Veronmaksajille tällainen järjestelmä tulee todennäköisesti hyvin kalliiksi. Itse aikuiskoulutustuen lisäksi kustannuksia syntyy maksuttoman koulutuksen järjestämisestä sekä palkkatyön vähenemisestä silloin, kun tukea maksetaan niille, jotka muuten olisivat töissä. Jos oppivelvollisuuden nostamisen epäillään heikentävän julkista taloutta, se kannattaisi rahoittaa aikuiskoulutuksen tukea leikkaamalla.

Työllisyyttä voidaan myös pyrkiä kohentamaan ns. aktiivisella työvoimapolitiikalla, millä tarkoitetaan erilaisia työttömille suunnattuja palveluita, joiden tavoitteena on helpottaa heidän työllistymistään. Siihen kuuluu esimerkiksi työvoimakoulutusta, työharjoittelua sekä työnhaussa auttamista. Aktiivinen työvoimapolitiikka voi ainakin periaatteessa parantaa työllisyyttä, julkista taloutta ja taloudellisesti heikossa asemassa olevien tilannetta.

Valitettavasti aktiivinen työvoimapolitiikka ei tutkimustiedon perusteella ole mikään ihmelääke työllisyyden parantamiseksi. Monissa yksittäisiä palveluita koskevissa tutkimuksissa on havaittu suhteellisen pieniä työllisyysvaikutuksia. Siksi ei ole selvää, että lisäpanostukset aktiiviseen työvoimapolitiikkaan kohentaisivat myös julkista taloutta. Aktiiviseen työvoimapolitiikkaan kuuluu

kuitenkin monenlaisia toimenpiteitä, joista osa voi olla hyvinkin tehokkaita. Erilaisten palveluiden vaikuttavuutta olisi syytä tutkia satunnaistettujen kenttäkokeiden avulla (Hämäläinen ja Verho, 2017) ja sen jälkeen poistaa tehottomiksi havaitut palvelut ja lisätä tehokkaimpia.

Politiikkasuositukset

- Pienennetään peruskoulun varaan jäävien osuutta esimerkiksi nostamalla oppivelvollisuusikä.
- Leikataan aikuiskoulutuksen tukea ja kohdistetaan se niihin, joiden työllisyyttä koulutus todennäköisimmin kohentaa, eli ennen kaikkea ihmisille, jotka ovat olleet työttömänä ja joiden koulutustaso on matala.
- Tutkitaan aktiivisen työvoimapolitiikan toimivuutta satunnaistettujen kenttäkokeiden avulla.

Kysyntäpolitiikka

Tarkoitan kysyntäpolitiikalla finanssipoliittisia toimia, joilla tilapäisesti supistetaan tai kasvatetaan kotimaista kysyntää.

Rahaliiton jäsenmaana Suomella ei ole itsenäistä rahapolitiikkaa. Siksi kysyntäpolitiikka voi olla tärkeä väline suhdannevaihteluiden tasaamisessa. Suhdannevaihteluiden tasaaminen alentaa keskimääräistä työttömyyttä, sillä taantumien myötä kasvava pitkäaikaistyöttömyys usein heikentää työttömäksi jääneiden työllistymismahdollisuuksia pitkäksi aikaa.

Julkinen sektori tasaa suhdannevaihteluita automaattisesti ns. automaattisten vakauttajien kautta. Lisäksi olisi hyvä pyrkiä siihen, että päätösperäiset muutokset verotuksessa ja julkisissa menoissa eivät olisi ainakaan myötäsyklisiä, eli suhdanteita voimistavia.

Esimerkiksi julkisten rakennusinvestointien paremmalla ajoittamisella voitaisiin tasata rakennussektorin voimakkaita suhdannevaihteluita. Koska matalasuhdanteessa tehdyt rakennusinvestoinnit eivät syrjäytä yksityisiä investointeja ainakaan täysimääräisesti, ne voivat myös kasvattaa kokonaistuotantoa ja sitä kautta verotuloja.

Tällaista periaatetta ei Suomessa noudateta kovin hyvin. Erityisesti kuntien investoinnit näyttävät keskimäärin kasvavan noususuhdanteessa ja laskevan matalasuhdanteessa. Kunnilla ei välttämättä ole kannustimia pyrkiä itse tasoittamaan suhdanteita. Silloin kun on kyse investoinneista, joihin valtio osallistuu rahoittajana, valtiolta voi asettaa ehtoja investointien ajoitukseen liittyen.

Tällä hetkellä tulisi harkita esimerkiksi juuri julkisten rakennusinvestointien lykkäämistä. Koska rakennusalan tuotantokapasiteetti näyttää monin paikoin olevan lähes täysikäytössä, julkiset rakennusinvestoinnit nostavat kustannustasoa ja syrjäyttävät yksityisiä investointeja.

Talousennusteiden valossa finanssipolitiikan tulisi yleisesti olla lähivuosina suhteellisen kireätä, jotta sitä olisi seuraavassa taantumassa mahdollista keventää, ilman suurta huolta julkisen talouden velkaantumisesta. Valitettavasti aktiivista kysyntäpolitiikkaa rajoittaa Suomessa myös julkisen talouden kestävyysvaje.

Politiikkasuositukset

- Pyritään pitkällä aikavälillä nykyistä vastasyklisempään finanssipolitiikkaan, esimerkiksi ohjaamalla julkisia investointeja nykyistä aktiivisemmin.
- Noudatetaan lähivuosina suhteellisen kireätä finanssipolitiikkaa.

Viittaukset:

Böckerman, Petri, Tuomas Kosonen, Terhi Maczulskij ja Henri Keränen (2017), Job Market (In)flexibility, Palkansaajien tutkimuslaitos, Raportteja 34.

Hämäläinen, Kari ja Jouko Verho (2017), Joko Suomessa koittaisi satunnaiskokeiden aika?, VATT Policy Brief 1-2017

Kauhanen, Antti (2015), Lisää liikkuvuutta työmarkkinoille, Muistioita tulevalle hallitukselle, ETLA.

Kauhanen, Antti (2018), The Effects of an Education-Leave Program on Educational Attainment and Labor-Market Outcomes, ETLA Working Papers 56.

Lassila, Jukka ja Tarmo Valkonen (2008), Sosiaalililit ja moraalikato, ETLA keskusteluaiheita 1181.

Seuri, Allan, Roope Uusitalo ja Hanna Virtanen (2018), Pitäisikö oppivelvollisuusikä nostaa 18 vuoteen?, Talouspolitiikan arviointineuvoston vuoden 2017 raportin taustaportti.

Stiglitz, Joseph E. ja Jungyoll Yun (2005), Integration of unemployment insurance with retirement insurance, *Journal of Public Economics*, 89(11-12).

Valtiovarainministeriö (2018), 19 kysymystä ja vastausta Suomen työmarkkinoista ja työvoimakapeikoista, Työvoimakapeikkoja selvittävän työryhmän raportti.

Wessman, Roger (2018), Onko irtisanominen Suomessa helppoa?, Mietteitä taloudesta ja vähän muustakin (blogi), viitattu 8.3.2018. <https://rogerwessman.com/2018/02/05/onko-irtisanominen-suomessa-helppoa/>.